

Digitalizačné pracovisko v priestoroch Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku

Cieľom aktivity pod názvom Vybudovanie digitalizačného pracoviska bolo vytvorenie pracoviska, ktoré bude umožňovať digitalizáciu papierových kníh a rukopisov, s možnosťou spracovania a publikovania digitalizovaného obsahu. Aktivita bola naplánovaná na roky 2014 a 2015, pričom na udržaní a naplňaní cieľov sa kontinuálne pracuje aj v súčasnosti. Transfer informácií a nadobudnutých poznatkov z oblasti digitalizácie zároveň rešpektuje zásady ochrany duševného vlastníctva, individuálnych potrieb študentov a vedecko-pedagogických pracovníkov. Projekt budovania digitalizačného pracoviska je realizovaný v rámci projektu OPVaV 2013/5,1/05 SORO Zlepšovanie infraštruktúry na KU v Ružomberku, ako investície do lepšej kvality vzdelávania ITMS 26250120001.

Dôležitým faktorom pri kreovaní samotného zámeru bolo sprístupnenie digitalizovaného vzdelávacieho obsahu, a tým zvýšenie konkurencieschopnosti a kvality vzdelávania na KU v Ružomberku. Projekt bol rozdelený do nasledujúcich aktivít:

1. Skenovanie kníh, rukopisov a iných typov dokumentov
2. Kategorizácia a katalogizácia priradením metadát a indexov
3. Riadenie spracovania digitalizačného procesu
4. Archivácia spracovaného digitálneho obsahu
5. Publikácia digitálneho obsahu

Samotné digitalizačné pracovisko je tvorené jednotlivými sub-pracoviskami, ktoré kopírujú aktivity projektu:

1. Skenovanie kníh, rukopisov a iných typov dokumentov

Sub-pracovisko pozostáva z produkčného skenera do formátu A3, obslužných PC a skenovacieho softvéru s podporou dávkového skenovania a technológie na automatické korekcie skenovaného obrazu bez nutnosti zásahu operátora.

2. Kategorizácia a katalogizácia priradením metadát a indexov

Sub-pracovisko pozostáva zo softvéru umožňujúceho indexáciu digitalizovaných dokumentov, verifikáciu indexov a korekciu chybných indexov. Súčasťou sub-pracoviska je aj obslužné PC.

3. Riadenie spracovania digitalizačného procesu

Sub-pracovisko pozostáva zo softvéru na spracovanie dávok digitalizovaných dokumentov s nekonečným limitom na spracovanie strán. Súčasťou pracoviska je aj softvér na plno stranové rozpoznávanie (OCR) digitalizovaného textu. OCR vrstva je vstupom pre publikáciu digitálneho obsahu.

4. Archivácia spracovaného digitálneho obsahu

Uvedené sub-pracovisko je kombináciou serverového softvéru a prístupu z klientskych staníc, pričom slúži na manažment digitalizovaných dokumentov a ich archiváciu. Archív je vstupom pre Publikáciu digitálneho obsahu.

5. Publikácia digitálneho obsahu

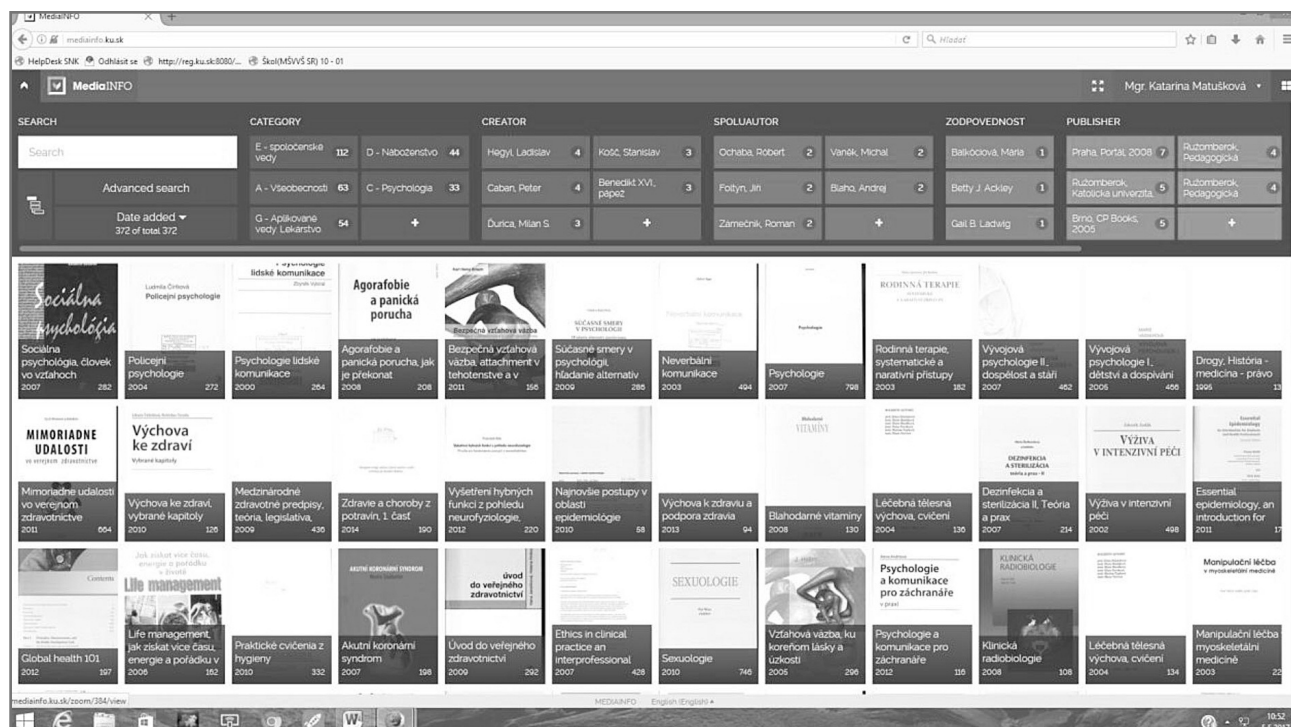
Sub-pracovisko umožňuje študentom, odborným pracovníkom a vedecko-výskumným pracovníkom prístup k digitalizovanému obsahu v prehľadnej portálovej forme, s možnosťou vyhľadávania, a prezerania. Softvér je riešený ako portál dostupný cez internetový prehliadač.

Na stránke Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity, v záložke *Virtuálna knižnica* uvedený prehliadač figuruje pod názvom **Digitálna knižnica/MediaInfo**. Z priestorov UK KU je tak umožnený prístup k zdigitalizovaným dokumentom prostredníctvom prezentačnej platformy **MediaInfo**.

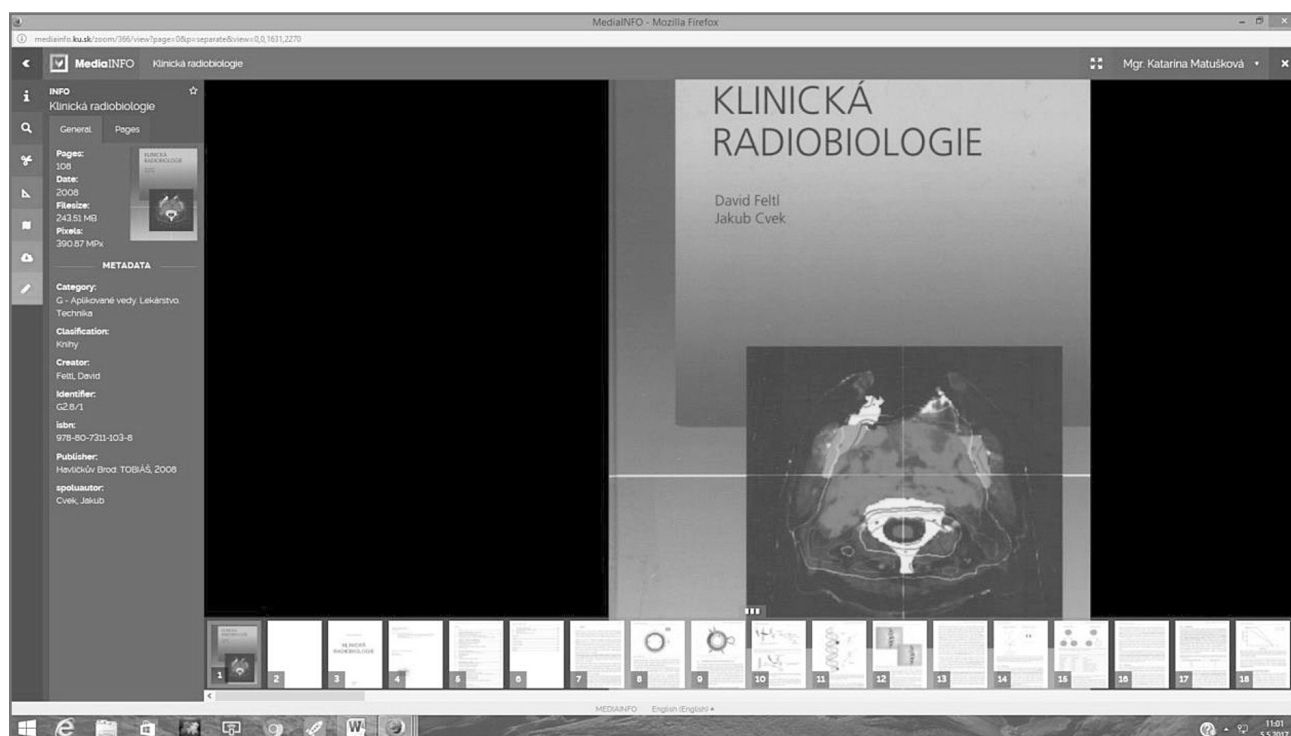
Obrázok č. 1 a č. 2 Digitalizačné pracovisko UK KU v Ružomberku

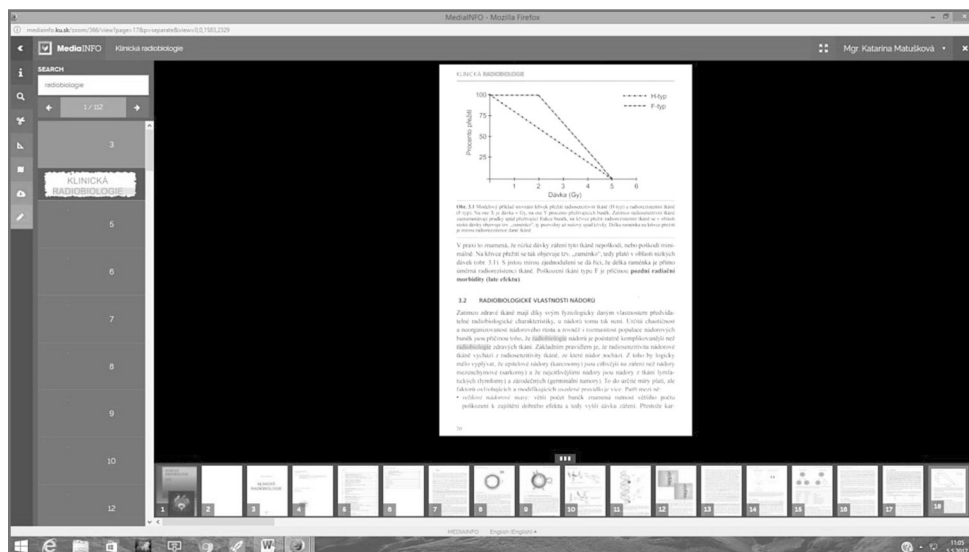

Obrázok č. 3 Titulná stránka prezentačnej platformy Digitálnej knižnice UK KU

Prístup je vzhľadom na citlivú otázku autorského práva viazaný na IP adresu knižnice, avšak z ktoréhokoľvek počítača v budove. Po prihlásení sa na stránku mediainfo.ku.sk a zadaní prihlasovacích údajov je čitateľom umožnené vyhľadávať podľa jednotlivých kritérií (autor, názov, podľa klasifikačného systému UK KU). Zobrazená kniha sa tak dá čítať, je možné zväčšenie stránky (vhodné najmä pre slabozrakých študentov), listovanie po jednotlivých stranách, ako aj vyhľadávanie slov priamo v texte knihy, tzv. fulltextové vyhľadávanie.

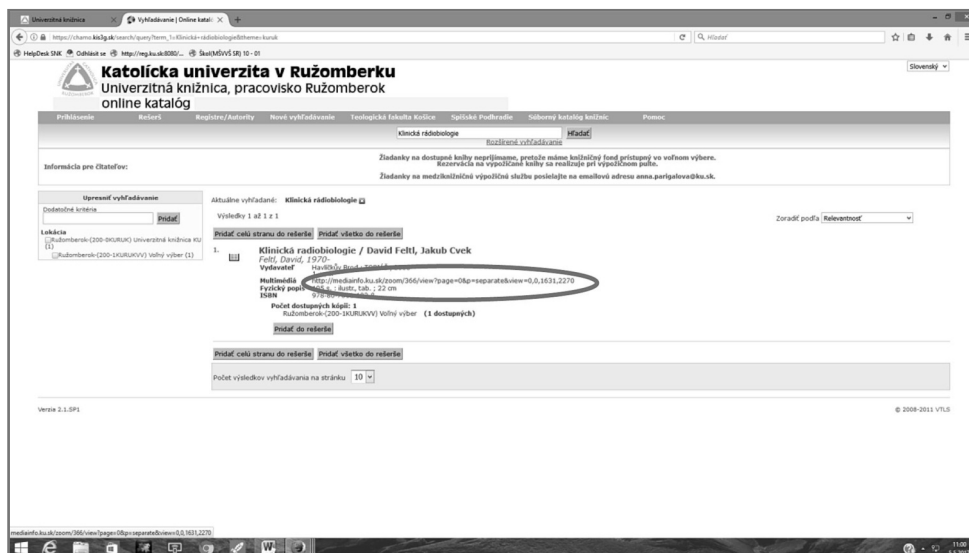
Obrázok č. 4 Príklad titulnej stránky zdigitalizovaného dokumentu

Obrázok č. 5 Príklad vyhľadávania plného textu priamo v dokumente

Knihu ani jej časť však nie je dovolené kopírovať ani sťahovať. Knihy do Digitálnej knižnice pribúdajú priebežne. Pri ich výbere vychádzame predovšetkým z informačných listov jednotlivých študijných odborov, v závislosti od potrieb vyučovacieho procesu a dostupnosti literatúry. Digitálna knižnica neslúži na robenie rešerší, ale jej prvotným účelom je sprístupniť požadované knihy v rovnakom čase väčšiemu počtu užívateľov. Rovnako je jej cieľom aj zachovanie konkrétnych titulov v elektronickej forme. Predovšetkým ide o periodiká, ktoré sú tlačené na citlivom papieri a postupom času u nich dochádza k degradácii podkladového materiálu.

Počas uplynulého leta došlo k premosteniu online katalógu knižnice a digitálnej knižnice. Univerzitná knižnica KU je jednou z knižníc, ktoré využívajú knižničný informačný systém KIS 3G Virtua. Pri hľadaní zdigitalizovanej knihy priamo v online katalógu sa v praxi zobrazí pri skrátenom zázname aktívny riadok multimédia s url adresou. Po jej aktivovaní sa čitateľovi zobrazí digitálna knižnica. Po zadaní verifikačných údajov sa užívateľ dostane priamo ku konkrétnemu, zdigitalizovanému dokumentu.

Obrázok č. 6 Ukážka záznamu multimédia v online katalógu knižnice UK KU

Projekt je aj v súčasnosti v prevádzke. V dohľadnej dobe plánujeme v spolupráci s dodávateľom systému automatizovaný presun bibliografických metadát z knižničného systému k zdigitalizovanému objektom. Možnosti digitalizácie využívame aj v rámci služieb knižnice, najmä pri poskytovaní medziknižničnej výpožičnej služby a pri digitalizovaní dokumentov, ktoré sú už mimo autorský zákon.

Mgr. Katarína Matušková

katarina.matuskova@ku.sk

(Univerzitná knižnica, Katolícka univerzita v Ružomberku)